

Handläggare
Johan Rosén
Telefon: 08-508 28 914**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2017-08-29 p 15**Samråd om förslag till program för Östberga och
Årstafältet Södra i stadsdelen Östberga**
Remiss från stadsbyggnadsnämnden, S-Dp 2015-08443**Förvaltningens förslag till beslut**

1. Tillstyrka programmet under förutsättning att bygglogistiken för utbyggnaden samt energianvändningen för området utreds och beaktas i fortsatt planering.
2. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef**Bakgrund**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har från stadsbyggnadsnämnden fått rubricerat förslag till program för synpunkter senast den 25 augusti 2017. Utökad svarstid har erhållits till och med den 30 augusti. I programmet redovisas ett helhetsgrepp kring stadsutvecklingen i Östberga. Utvecklingen ska bidra till att uppfylla Stockholms bostadsmål och åstadkomma goda boendemiljöer och trygga och attraktiva offentliga rum. Programmet innehåller totalt ca 2500 bostäder. Det visar hur offentliga platser inom området rustas och utvecklas och lyfter fram Lisebergsparken som ett sammanhållande parkstråk.

Förvaltningens synpunkter och förslag*Övergripande synpunkter*

Miljöförvaltningen anser att programförslaget kan leda till en god stadsutveckling av Östberga, där stadens mål för bostadsbyggande kombineras med miljö och hälsoperspektiv. Förvaltningen redovisar nedan miljö och hälsoaspekter som är betydelsefulla att beakta i den fortsatta planeringen inom programområdet. Förvaltningen har deltagit i den projektgrupp som arbetat med programmet.

Ändrade förutsättningar när tunnelbanan kommer

Överenskommelsen om tunnelbana till Östberga bör enligt förvaltningen tydligt prägla den fortsatta planeringen av området detta trots att förvaltningen är medveten om att tunnelbanan kan vara i drift först omkring år 2030.

Möjligheter till ökat kollektivtrafikresande innebär betydande fördelar ur ett klimat- och hälsoperspektiv liksom för framkomligheten i staden. Den nyttillkommande linjen mellan Älvsjö och Fridhemsplan via bl a Östberga kommer på sikt att avsevärt förbättra kollektivtrafiktillgången i området och Östberga kan även komma att fungera som en attraktiv målpunkt för intilliggande stadsdelar. Förvaltningen är följaktligen positiv till programförslagets ambition att på olika sätt koppla samman Östberga med omkringliggande stadsdelar och att omvandla Östbergavägen från genomfartsväg till en stadsgata. Förvaltningen välkomnar även initiativet i stadens föreslagna översiktsplan med en omvandling av Huddingevägen till en stadsboulevard utreds. Detta skulle kunna minska den isolering som Östberga för närvarande befinner sig i gentemot omkringliggande stadsdelar och samtidigt betyda mer byggbar mark för bostäder. Förvaltningen anser att ytterligare initiativ är önskvärda för att bryta de barriärer som tydligt dominerar i området bl a Åbyvägen.

Antalet bostäder i programmet är cirka tre gånger högre än det politiska uppdraget inför programmet. Miljöförvaltningen anser att programförslagets bebyggelsevolym därmed tar utgångspunkt i det att tunnelbanan på sikt kommer etableras i Östberga. Det innebär en relativt hög exploateringsgrad och möter det bostadsbyggande som förväntas av kommunen som motprestation i överenskommelsen inom Sverigeförhandlingen. Trots en relativt hög exploatering anser förvaltningen att ytterligare bostäder i viss utsträckning bör kunna prövas inom programområdet. Vid Sjöholmsvägen parallellt med Huddingevägen bör t ex nya bostäder kunna uppföras.

Programförslagets platsspecifika gröna P-tal bör enligt förvaltningen ta utgångspunkt i att tunnelbana etableras, vilket bör innebära ett lägre P-tal än det (0,53) som programmet anger.

Programförslagets gatusektioner innebär att gator görs om för att ge bättre plats åt både gångtrafikanter och cyklister, vilket är positivt anser förvaltningen. Frågan är om ytterligare anpassningar kan göras för att premiera de kapacitetsstarka transportsätten, mot bakgrund av att tunnelbana kommer till området på sikt. En sådan

åtgärd kan vara att när gång- och cykelvägen i Sjöholmsvägens förlängning görs om till en körbar gata, anpassas gatan så att enbart busstrafik kan trafikera gatan förutom gång och cykeltrafik.

Naturmiljö – ekologiska samband - Ekosystemtjänster

Programförslaget redovisar att föreslagen bebyggelse kommer att påverka befintliga naturvärden. Att det inom hela programområdet, och inte bara för södra Årstafältet och Kvarnbacken, finns höga naturvärden har visats genom naturmiljöutredningar inom ramen för programarbetet. För att begränsa påverkan och följa det politiska uppdraget om visad hänsyn, anser förvaltningen, att lösningar ska sökas som innebär att ekologiska funktioner kan behållas och även förstärkas samtidigt som ny bebyggelse uppförs. Förvaltningens uppfattning har stöd i stadens miljöprogram för mål om stadens biologiska mångfald. För att möjliggöra detta krävs, enligt förvaltningen, att individuella och lokala bedömningar görs i det fortsatta detaljplanarbetet och vid markanvisning. Ny bebyggelse bör inbegripa ställningstaganden såsom bästa utformning och lokalisering, att minimera intrång i naturmark som även inkluderar hänsyn vid byggande (byggarbetsplatsens ytbehov), samt att kompensera där intrång nödvändigtvis måste ske. I programhandlingen finns ett väl utvecklat avsnitt om ekosystemtjänster (EST) och förvaltningen bedömer att hänsyn kan delvis tas till befintliga EST och nya kan skapas. För ianspråktagen mark bör en grönytefaktor (GYF) implementeras både för kvartersmark och allmän platsmark. Utgångspunkten för lokal bedömning av ny bebyggelse i förhållande till naturvärden mm bör vara de inom projektet framtagna underlagen för naturmiljö, samt rapporten "Ekosystemtjänster i stadsplanering" (C/O City, 2014).

Ta tillvara tidigare erfarenheter från t.ex. Norra Djurgårdsstaden och Årstafältet för att uppnå en hållbar stadsutveckling.

Förvaltningen anser att den fortsatta planeringen bör tillvarata stadens erfarenheter för en hållbar stadsutveckling. I startpromemorian för programarbetet anges att erfarenheter från andra bebyggelseprojekt inom staden bör tillvaratas för en hållbar stadsutveckling. Begreppet hållbar stadsutveckling omfattar många aspekter. I det följande anger förvaltningen två exempel som bör ha betydelse för det fortsatta detaljplanarbetet och genomförandet inom programområdet.

Energianvändning

Som en del i den fortsatta bebyggelseplaneringen bör byggnadernas energianvändning studeras. Stockholms stad har antagit målet att vara fossilbränslefritt år 2040 och i stadens miljöprogram finns målet om en hållbar energianvändning (mål 1). En förutsättning för att nå dit är att energianvändningen i byggnader blir effektivare och att alternativa energikällor som sol och bergvärme utnyttjas i högre grad. Bebyggelsens utformning, placering och struktur påverkar energianvändningen och energitillförseln i byggnader. Exempelvis kan energibehov minskas genom att byggnaderna lokaliseras och utformas för att i så hög grad som möjligt kunna tillgodogöra sig energin från solinstrålningen för uppvärmning. Samtidigt bör byggnaderna utformas så att de inte värms upp för mycket under varma sommandagar, genom att skärma solinstrålning när solen står som högst. Det är viktigt att beakta ”formfaktorn”, eftersom den är betydelsefull för hur mycket energi byggnaden behöver för uppvärmning och kylning. Formfaktorn beräknas som omslutande area (totalarean av väggar och tak – ej golv) dividerad med m² A-temp (antal m² som är uppvärmda till minst 10 grader). Ju högre formfaktor, desto sämre ur energisynpunkt. Den beräknade formfaktorn bör vara 1 – 1,5 för flerbostadshus och cirka 2 för enplanshus. Ju smalare och ju mer oregelbundet ett hus är, desto högre formfaktor.

Bygglogistikcenter

Förvaltningen anser att ett bygglogistikcenter bör prövas för genomförandet av bebyggelse för Östberga. Ett bygglogistikcenter samordnar alla flöden av transporter och avfallshantering till och från ett byggområde. Genom detta säkerställs byggproduktionen och Stockholms stads krav på ett resurseffektivt och hållbart byggande. Lärdomar från Bygglogistikcenter i Norra Djurgårdsstaden och genom GrowSmarter-projektet i Årsta finns att få för Östberga.

Buller

Att bullerfrågorna hanteras i den fortsatta bebyggelseplaneringen är angeläget och där även befintlig bebyggelse beaktas. Det är viktigt att inte enbart klara lägsta godtagbara ljudkvalitet, utan att alltid sträva efter bästa möjliga ljudmiljö för de nya bostäderna. Genomförd bullerutredning behöver uppdateras vad gäller trafikflöden för såväl nuvarande som för framtida trafik. För vissa vägvägsnitt har felaktigheter obemärkt införts, vilket är olyckligt. Ett exempel på detta är platsen för föreslagen bebyggelse mellan Lisebergsvägen och Västberga Allé, där det är tveksamt om

bebyggelse klarar gällande riktvärden. I det fortsatta arbetet bör även industribuller beaktas då tillkommande bebyggelse närmar sig industriverksamhet i Årsta partihandelsområde och vid Östberga återvinningscentral. Miljöförvaltningen bidrar gärna med att mer i detalj stödja Stadsbyggnadskontoret så att detta kan hanteras.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Stadsbyggnadskontoret bedömer att genomförandet av programmet och dess detaljplaner inte kan antas innebära betydande miljöpåverkan som avses i plan- och bygglagen. Miljöförvaltningen delar denna uppfattning.

Slut

Bilagor

1. Program för Östberga, Samrådshandling Juni/Augusti 2017

Diariennr: 2015-08443.

http://insynsbk.stockholm.se/templates/main/pages/xGetDocument.aspx?FileId=6561631&FileName=6561631_2_6.PDF&DataSource=2&JournalNumber=2015-08443